

Debata w PAN:

Jak badać nowe produkty dla palaczy? Rola niezależnych instytucji i ośrodków naukowych.

Czy środowisko zdrowia publicznego jest zainteresowane produktami alternatywnymi w stosunku do papierosów? Czy badania nad nimi mogą mieć znaczenie dla decydentów i praktyków w obszarze polityki wobec tytoniu? Odpowiedzi na te pytania poszukiwali uczestnicy kolejnej debaty zorganizowanej przez Instytut Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera i Instytut Łukasiewicza. Dyskusję otworzył prof. Stanisław Czuczwar, wiceprezes Polskiej Akademii Nauk, która była partnerem debaty.

Spotkanie rozpoczęło się od zaprezentowania projektu badawczego prowadzonego w Instytucie Biologii Doświadczalnej im. M. Nenckiego PAN. Przedmiotem badania jest ocena wpływu na mitochondria tradycyjnego dymu tytoniowego w porównaniu z substancjami wydzielanymi przy podgrzewaniu tytoniu w temperaturze 300 stopni w tzw. nowatorskim wyrobie tytoniowym. Badanie, finansowane przez jeden z koncernów tytoniowych, miałoby być pomocne w poszukiwaniu odpowiedzi na pytanie, czy papierosy innowacyjne są mniej ryzykowną alternatywą dla palaczy. O projekcie opowiedzieli jego realizatorzy, prof. prof. Mariusz Więckowski i Joanna Szczepanowska. Uczestnicy debaty zastanawiali się, czy porównywanie szkodliwości tradycyjnych papierosów i produktów alternatywnych (e-papierosy i bezdymne wyroby tytoniowe), jest zasadne i czy powinno znajdować odzwierciedlenie w polityce wobec tytoniu. Znowelizowana ustawa tytoniowa, implementująca do polskiego prawa unijną dyrektywę, zrównuje status papierosów tradycyjnych i elektronicznych. Inną politykę przyjęła np. Wielka Brytania, gdzie e-papierosy są polecane osobom palącym nie potrafiącym rzucić nałogu. Model brytyjski jest przykładem wdrażania koncepcji „redukcji szkód”. Polityka realizowana w Polsce zakłada natomiast dążenie do ideału „społeczeństwa bez papierosów”. Dyskusję wzbudził fakt, że badania prowadzone przez PAN są finansowane przez przemysł tytoniowy. Wątpliwości w tej sprawie wyrażali m.in.: dr Tadeusz Zielonka, członek Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Chorób Płuc, dr Łukasz Balwicki z Zakładu Zdrowia Publicznego i Medycyny Społecznej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego oraz Krzysztof Przewoźniak, dyrektor naukowy Fundacji „Promocja Zdrowia”. Przywołali oni przykłady badań prowadzonych na świecie, od których środowisko naukowe zdystansowało się właśnie ze względu na fakt finansowania przez przemysł. Z kolei badacze z Instytutu Biologii Doświadczalnej zwracali uwagę, że wsparcie podmiotów komercyjnych dla projektów badawczych nie jest rzadkością, czego przykładem jest współpraca z przemysłem farmaceutycznym czy kosmetycznym. Realizatorzy projektu zapewniali, że źródło finansowania nie wpłynie na obiektywizm badań – ich wyniki zostaną upublicznione bez względu na to, czy wykazana zostanie mniejsza szkodliwość innowacyjnych papierosów. Uczestnicy dyskusji zgodnie podkreślali, że badania z zakresu zdrowia publicznego, także dotyczące tytoniu, są niedoceniane przez instytucje publiczne rozdzielające granty. Zdaniem panelistów należy przyznawać więcej środków na tego typu projekty, bo mają one kluczowe znaczenie dla programowania polityki zdrowotnej. Taką opinię wyraził m.in. prof. Tomasz Zdrojewski, przewodniczący Komitetu Zdrowia Publicznego PAN, a także kierownictwo Instytutu Medycyny Pracy – prof. prof. Konrad Rydzyński i Wojciech Hanke.